

Música a una veu

Miquel Gil acaba d'irrompre en el mercat internacional del folk amb 'Katà', un dels treballs més acurats i ambiciosos dels que s'han publicat en els darrers anys. Aprofundint en la recerca de les músiques d'arrel i en la utilització de la veu com a poderós instrument de seducció, Gil ha tornat a demostrar que la seua aposta és una de les més sòlides del panorama de la música en català.

Quan no es complia ni un mes de la publicació de *Katà*, el nou disc de Miquel Gil ja s'havia convertit en un dels deu millors treballs de folk del món, segons la prestigiosa llista del World Music Charts Europe. I no sols això, sinó que a hores d'ara hi ha 56 emissores a tot Europa radiant els onze temes de *Katà*. El segon treball ètnic de Miquel Gil –el tercer en solitari– està assolint un dels èxits més espectaculars del mercat de la música d'arrel. Ara, fins i tot abans de la seua presentació al Principat (el mercat més fidel de Miquel Gil), la crítica ja parla del treball més ambiciosos que s'ha editat en català pel que fa a música de tradició oral.

La cosa, però, no ve de nou. L'èxit del seu treball anterior, *Orgànic* (2001), li va carregar les piles per a uns quants anys, i quan encara no ha començat a amortitzar *Katà*, ja pensa en futurs projectes. Però això, ja vindrà. De moment, Miquel Gil assaboreix, ara amb menys incredulitat, les primeres lloances al disc. "Tot plegat ha estat una gratíssima sorpresa", reconeix l'artista. "Ja ho va ser *Orgànic* –afegeix–, i ara, d'alguna manera, s'ha confirmat."

Com amb l'anterior treball, Gil ha seguit amb el joc de prendre com a referència poemes d'autors contemporanis. "Si pretenc revisar la música de tradició oral des d'una perspectiva contemporània és interessant utilitzar recursos contemporanis. Es tracta que allò que expliquen en les cançons siga actual. Parlar de cicles agrícoles o de

coses que no pertanyen a la societat que vivim seria una mica incongruent. No podem parlar d'una societat rural que va morir a mitjan segle XIX." Per això, Miquel Gil ha utilitzat poemes acabats de fer amb músiques acabades de fer. "A banda –afegeix fent broma–, també és cert que la meua inutilitat com a lletrista és ben patent...".

A més d'incloure poemes contemporanis musicats, qualsevol altra semblança entre *Orgànic* i *Katà* és pura coincidència. Miquel Gil ha concebut *Katà* com una evolució natural d'*Orgànic*, mai com una segona part. "Començant només per les estructures de les cançons, un s'adona que els dos treballs no tenen res a veure", certifica Gil. "*Katà* és la conseqüència d'un treball intens de dos anys. Sense bateria, sense guitarres de corda d'acer, sense acordions cromàtics, sense estrofes, sense tornades. En definitiva, sense les estructures pop que caracteritzava *Orgànic*."

Aquesta aposta per ritmes i estructures menys, podríem dir, convencionals, ha estat objecte d'elogis però també de moltes pors. "*Katà* no és un disc fàcil d'escoltar i sé que he fet una aposta complicada. De fet, després de l'enregistrament del disc, em vaig passar tres setmanes completament aterroritzat perquè no sabia com podia reaccionar el públic. A més, d'alguna manera, *Orgànic* havia marcat un llistó molt alt i vaig haver de fer autèntics exercicis de concentració per oblidar-ho. *Katà* és una altra cosa."

Miquel Gil ha estat quatre mesos gravant *Katà*. "Després de l'enregistrament vaig estar tres setmanes completament aterrat perquè no sabia com podia reaccionar el públic."

"Això de la puresa és una actitud estèril. Quan comences a parlar de músiques pures, comences a patinar"

Katà és el que Gil sempre ha volgut fer. Fandangos, picats, soleás por bulerías, boleros, dançats, sirtakis, granadines... Tot, amanit per un magnífic

equip de músics (Eduard Navarro, David Farran, Cristóbal Rentero i Diego López) i la força d'una veu esgarrada i poderosa ("És l'únic que tinc", ironitza).

De fet, tal com ja va demostrar en l'anterior treball, Miquel Gil ha recuperat la veu com a element protagonista de les músiques d'arrel, lluny del que fins ara havia estat la recuperació de les músiques tradicionals, basada sobretot en sons instrumentals. "La moda sembla que s'està trencant. Almenys, els qui cantem tenim més possibilitats. Si més no, ací hi ha els exemples d'Eliseo Parra, Mercedes Peón, Lúcia Pujol... En música tradicional, i més encara si parlem de música mediterrània, el component vocal és essencial, com ho demostren les músiques dels pelegrins de les Useres, el Misteri, els cants de Còrsega..."

De totes aquestes tradicions mediterrànies, però sobretot dels cants mallorquins, Gil ha abocat moltes essències en *Katà*: "M'he passat un any sencer estudiant tot el que ha caigut en les menes mans de música mallorquina. L'eixida natural, si vols anar per la vida de cantador, és a Mallorca. Per haver estat una illa —ara és una província alemanya, però abans era una illa—, la tècnica vocal que s'hi conserva ha mantingut molt vives les cadenes de transmissió oral. Sa Pobla, per exemple, és un viver impressionant de cantadors. Tot el que he trobat ho he anat estudiant i assimilant, he trillat botigues de discos senceres i he aprofitat l'experiència de molta gent."

Tot això es reflecteix en les improvisacions i, sobretot, a l'hora d'interpretar —això sí, només en concerts en directe— les tonades de la senyora Madó Boades, una de les veus que més han impressionat Miquel Gil en els últims anys. "Al final, però, on més es nota és en el solatge, en allò que se't queda per sempre", puntualitza Gil. Després d'imbuir-se de tanta tradició, el cantador ho trenca tot: adapta picats —tradicionalment interpretats a dos veus— a una sola veu i després els afegeix un fandango. "I enmig apareix la rondalla valenciana, amb bandúrries, llaüts, arxillaüts, etc. Sembla que en baixen quaranta d'un autobús i de colp es posen a tocar." Res més lluny de l'ortodòxia, doncs. "La puresa em sembla una actitud estèril i fins i tot perillosa. Amb la música passa igual

que amb la raça. Quan comences a parlar de música pura, comences a patinar.”

Seguint aquesta heterodòxia, en *Katà* també es troben músiques gregues. Una mica per contextualitzar, com una manera d'explicar d'on surten tantes i tantes melodies. “La música grega és un referent molt potent dins de les músiques mediterrànies, al costat de Turquia i els Balcans. Allà la música té una vitalitat a la qual ací no estem acostumats. Potser per això en molts treballs fets en aquesta banda del Mediterrani trobem referències gregues o turques.” Gairebé al límit d'aquest mestissatge, Gil ha inclòs en *Katà* una peça (“S'amaga”) que ja es va editar en *Orgànic*. Amb la mateixa lletra, però amb una música completament diferent. Tan diferent que la primera versió es diu “la cristiana”, i la segona, “la mora”.

Independentment dels continguts de *Katà*, el fet és que la publicació d'aquest tipus de música podria recuperar per a la música d'arrel una utilitat perduda amb el pas del temps. Això sí, amb uns altres paràmetres. “La música tradicional servia per a tot: per enterrar una persona, per batre al camp, per celebrar festes... Totes aquestes funcions han desaparegut progressivament. Per tant, cal descobrir-ne de noves. Ara, els qui cantem, ho fem des d'un escenari i arribem al públic a través de concerts i discos. És una altra manera de funcionar, però del que es tracta és d'adaptar-se als temps.”

Amb tot aquest bagatge musical al darrere, Miquel Gil portarà *Katà* per l'estat espanyol (a Barcelona es presenta aquest 14 de maig, a l'Espai), però també a Itàlia, França, Anglaterra o Alemanya. “Sembla que ja ens estem fent grandets i que ja podem assumir, a poc a poc, reptes que fa només vint anys no eren possibles.” De fet, des de la formació Al Tall, on Miquel Gil es va estrenar amb setze anys, resultava difícil apostar per músiques de la tradició oral simplement per manca d'instrumentistes especialitzats. “Ara –reconeix el cantador– ja no tenim aquest tipus de problemes.”

SARA GIL

Miquel Gil s'ha passat un any sencer estudiant música mallorquina. “L'eixida natural, si vols anar per la vida de cantador, és a Mallorca, on s'han mantingut vives les cadenes de transmissió oral.”

“Les discogràfiques sembla que estan canviant. Almenys ja no et diuen que faces cançons com les de Pedro Guerra”

Però n'hi ha d'altres. Per exemple, la manca de suport de la Radiotelevisió Valenciana, per a qui aquesta mena de propostes passen completament desaparebudes. “És que s'assabenten d'alguna cosa? És un ens públic que viu absolutament d'esquena a la realitat valenciana. I, sincerament, crec que hi ha molt poques coses a comentar.” “Simplement –afegeix– és molt difícil cohesionar qualsevol treball quan tenim una capital que no sap ser-ho.”

A pesar de tot, i sense oblidar que amb *Orgànic* va fer més actuacions a Itàlia que al País Valencià o que amb *Katà* s'ha fet més promoció a Alemanya que a la seua terra natal, la inèrcia pot començar a canviar. Si més no, ja ha rebut propostes de diversos ajuntaments valencians. “Sembla que estan eixint actuacions. I sembla que, per fi, podrem deixar de posar-nos nerviosos quan toquem a casa.” Tot i les dificultats de consolidar un mercat i un públic al País Valencià, Gil és optimista. “La vitalitat és fantàstica. Només cal veure grups com Obrint Pas o el mateix Feliu Ventura, que ha acon-

seguit treure a la llum un disc espectacular des d'un desert com aquest.”

Dins d'aquest desert, podria ser Gil el nou messies de la música mediterrània? “Jo crec que aquest personatge encara ha de venir. Qualsevol dia tindrem la sorpresa. Arribarà un personatge que puga sintetitzar el que hem aportat de mica en mica tots. Serà una mena de producte de tots, d'un treball conjunt. Però jo no sóc, segur!”.

Siga qui siga, el cas és que trobarà un camí menys pedregós, si més no, pel que fa a les discogràfiques, un dels pitjors entrebancs que han hagut de superar els artistes del folk. De fet, el mateix Miquel Gil ha hagut d'anar a Madrid per trobar una discogràfica disposada a assumir el repte de publicar els seus treballs. Ara sembla que la tendència es capgira i que –de moment només al Principat– han començat a canviar les actituds. “Almenys ja t'escolten i no diuen favades de l'estil de ‘fes-me cançons com les de Pedro Guerra’.”

Rosanna Melià